

SSCB'den Amerika'ya Göç Eden Yahudilerin Entegrasyon Süreçleri

Musa Erkol

Giriş

Tarih boyunca, ülkesinden ya da yerinden edilen kişiler, yaşayageldikleri coğrafya ve kültürden ayrı kalmanın psikolojik zorluklarının yanı sıra, yeni bir yere yerleşmenin getirdiği maddi geçim, uyum ve entegrasyon sorunlarıyla karşı karşıya kaldılar. Hangi düşünce ile olursa olsun göç eden nüfusun bir kısmı eski yaşadıkları yerlerdeki huzurlu anlarına aynen geri döneceklerine olan inanırken, diğer bir kısmı için ise yeni yerleşilen yerler, mazideki kötü hatıraların unutulması, daha güvenli ve ferah bir hayat için taze bir başlangıç ve yeni bir hayat şansı anlamı taşıyordu.

Bu yazıda, 1950'li yılların sonlarından itibaren Sovyet Rusya'sından Amerika'ya göç eden Yahudilerin, Amerika'da entegre olma süreci boyunca nelerle karşılaştıklarından bir kesiti bulacaksınız. Sovyet Yahudileri de, diğer bütün göçmenler gibi, gittikleri topluma uyum, dil engelleri ve iş bulma konusunda zorluklar yaşadılar.

1950'lerin sonlarında SSCB'de yaklaşık 3.000.000 civarında Yahudi yaşamaktaydı (Rubinstein, 1959). **Bu sayı 2019 yılına kadar 248.000'e kadar düştü.** 1970'lerde Amerika ve Rusya arasındaki ilişkilerin yumuşamaya başladığı dönemde Sovyet yetkilileri Yahudilere çıkış vizesi vermeye başladılar. Amerika Birleşik Devletleri, siyasi motivasyonla, Sovyet Yahudilerine vize vermeye istekliydi. ABD'nin bu politikası, 1993 yılına kadar Sovyet doğumlu Yahudilerin çeyrek milyondan fazlasının ABD'ye göç etmesine neden oldu (Chiswick, 1993). Bu sayı, 19. yüzyılın sonunda meydana gelen ve yaklaşık 200.000 Sovyet Yahudisinin ABD'ye göçüyle sonuçlanan ilk toplu Sovyet Yahudi göçünden daha yüksektir (Price & Shpall, 1959).

Entegrasyonun Farklı Boyutları

Herhangi bir göçmenin karşılaşacağı gibi, **Sovyet Yahudileri dil, kültür, eğitim ve çalışma alanı gibi birçok zorlukla karşılaştı. Ayrıca, yaşlı Sovyet Yahudi göçmenleri, yeni bir dil öğrenme ve iş bulma vb. konularda gençlere oranla daha fazla sorun yaşadılar** (Gold, 1994).

Tüm bu zorluklara rağmen, 1990 araştırma verileri, Sovyet Yahudilerinin devlete bağımlılık oranlarının yüzde 10'dan fazla olmadığını göstermektedir (Gold, 1994). Bu sürecin daha kolay atlatılması ve yeni gelenlerin entegrasyon sürecinde daha kolay adapte olabilmeleri için, ABD devlet kurumları, Amerikan Yahudi federasyonları ve Amerikan Yahudi aileleri yardımcı oluyordu. Bir yandan da kolayca vatandaşlık ve buna bağlı olarak siyasi haklar

kazanabildiler. Ayrıca, yüksek eğitim düzeyleri ve teknik becerileri kolaylıkla iş bulmalarına yardımcı oldu.

Sovyet Yahudi Göçmenlerine Yardımcı Olan Kurum ve Kuruluşlar

ABD Dışişleri Bakanlığı, ABD Sağlık ve İnsan Hizmetleri Departmanı'nın yardımlarının yanı sıra, Amerikan Yahudi kurum ve kuruluşları Sovyet Yahudi göçmenlerine entegrasyon sürecini kolaylaştırma için koordineli bir şekilde yardım etmişlerdir (Gold, 1994). **Örneğin, Yahudi Aile ve Çocuk Servisi göçmenlere danışmanlık ve mali yardım sağlamaktaydı. Yahudi Meslek Servisi, iş eğitimi ve işe alım sürecinde yardımcı oluyordu. Yahudi Cemaati Merkezleri (JCC) sosyal faaliyetler alanında yardımcı olurken, Yahudi Eğitim Bürosu, dini ve kültürel faaliyetler sunmaktaydı.** Ayrıca Sinagoglar, Yahudi kampları, Yahudi gündüz okulları ve yaşlılar için kurumlar Yahudi göçmenlerin Amerikan yaşamına entegrasyonuna katkıda bulundular (Gold, 1994). Bu faaliyetlerin yanı sıra, adı geçen kurumlar ev ziyaretleri, dil eğitimi, barınma, mobilya vb. gibi gönüllü hizmetler de sunmuşlardır.

Bunun yanı sıra, Sovyet Yahudilerinin Amerikan yaşamına uyumu kolaylaştırmak için, **çoğu Yahudi aile, gönüllü ev sahibi aile ve aileden aileye sorumluluk programları başlatmıştır. Bu programlarda, her bir Sovyet Yahudi ailesinin entegrasyon sürecinden bir Amerikan Yahudi ailesi sorumlu oluyordu** (Chiswick, 1993). Benzer bir hayırseverlik faaliyetleri, çok sayıda Sovyet Yahudisi 19. yüzyılın sonunda Amerika'ya göç ettiğinde Amerikan Yahudileri tarafından da yapılmıştı (Price & Shpall, 1959).

1. Vatandaşlık

1980 ile 1991 yılları arasında, Sovyetler Birliği'nde doğan yaklaşık 60.000 kişi ABD vatandaşı oldu. Sovyet doğumlu Yahudiler, vatandaşlığa kabul edilmeleri ile birlikte siyasete katılma, çeşitli burslar ve farklı iş türlerine başvurabilme imkanına kavuşmuştur. Ayrıca vatandaşlık hakkı elde edince, aile üyelerinin de Amerika Birleşik Devletleri'ne kabul edilme sürecine katkıda bulunabilmişlerdir. (Gold, 1994).

2. Eğitim

Sovyet Yahudilerinin eğitim seviyeleri yüksekti. Ortalama eğitim seviyeleri 13,5 yıl ile ABD'ye giren tüm göçmenler arasında en yüksek seviyeydi (Gold, 1994). **Sovyet göçmenlerin çocuklarının okul başarı puanları da çok yüksekti.** Örneğin, New York City devlet okullarında Sovyet göçmenlerinin okuma ve matematik puanları, yerli öğrencilerden bile daha iyi seviyede idi (Gold, 1994).

3. İş İmkanları

1984 yılında yapılan bir araştırmaya göre yaşları 20 ile 50 arasında değişen Sovyet Yahudi erkeklerin yüzde 70'i istihdam edilmişti (Baskin, 1985). Sovyet Yahudileri teknik ve uzmanlık gerektiren alanlarda oldukça deneyimli olmalarının da olumlu katkısıyla bu alanlarda iş bulabilme şansları oldukça yüksekti (Gold, 1994). **Çoğu, taksi şoförlüğü gibi vasıf gerektirmeyen işlerle başlamış olsa da, bu tür işleri bir sıçrama tahtası olarak kullandılar. Teknik becerilerini "ticaret, muhasebe, bilgisayar programcılığı ve mühendislik" alanlarında iş bulmak için kolayca kullanabilmişlerdir** (Gold, 1994, s.22).

1990 da yapılan bir çalışmaya göre, Sovyet Yahudilerinin ortalama hane gelirinin 34,000 \$ olduğunu ve bu rakamın ABD hane gelir ortalamasının (29,000 \$) üzerine çıkmıştır (Kosmin, 1990). **Sovyet Yahudi göçmenlerin Amerikan ortalamasından daha yüksek gelir elde etmelerinin bir nedeni, Sovyet Yahudi kadınlarının iş gücüne katkıda bulunmuş olmasıdır** (Chiswick, 1993).

Simon ve arkadaşları tarafından yürütülen bir araştırmaya göre (1986), ABD'ye göç etmeden önce, **Sovyet Yahudi kadınlarının yüzde 67'si mühendis, teknoloji uzmanı veya diğer meslek türlerinde çalışıyorlardı**. Buna karşılık, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kadınların yalnızca yüzde 16,5'i bu tür alanlarda çalışmaktaydı. Göçmenlerin **maddi durumunun Amerikan ortalamasının üzerinde olmasının ikinci nedeni** de, Sovyet Yahudilerinin daha çok New York City, Chicago, Massachusetts, Baltimore, Brooklyn, Philadelphia ve Los Angeles/Long Beach gibi **büyük şehirlerde ve yüksek iş**

fırsatlarına sahip metropol bölgelere yerleşmesidir (Chiswick, 1993; Gold, 1994).

4. Kültürel ve Dini Konular

Sovyet Yahudi göçmenleri, Yahudi olmayan Amerikalıların yanında Amerikan Yahudileri ile de pek yakın ilişki içine girmiyorlardı (Gold, 1994). Bu uzaklığın nedenlerinden biri Sovyet Yahudi göçmenleri ve Amerikan Yahudileri arasındaki kültürel ve dilsel ayrımın yanı sıra sosyal ve politik bakış açılarındaki farklılıklardı (Gold, 1994). Ayrıca **Sovyet göçmenlerin hor görüldüğü ve bazı Amerikan Yahudileri tarafından "Yahudi değil" olarak yaftalandığı durumlar da vardı** (Gold, 1994). Öte yandan, Sovyet Yahudilerinin çoğu bir yandan komünizmi beğenmezken, diğer taraftan birçoğu anavatanlarının yaşam tarzına - kültür, dil, mutfak ve edebiyat - bağlı kalmakta ve geleneklerini Amerikan değerleri uğruna terk etmeye isteksiz davranmaktaydı (Gold, 1994).

Sovyet Yahudi göçmenleri, göçlerinin hemen ardından ABD de kurum ya da organizasyon kurmaktan çekinmişlerdir. Bunun nedenlerinden biri, yeni geldikleri bu ülkedeki organizasyon kurma sürecindeki bilgi eksiklikleri iken diğer bir neden de Sovyetler Birliği'ndeki komünist rejimde yaşanan olumsuz deneyimlerdi. **Ancak göçmenler zaman geçtikçe gazi dernekleri, girişimci networkleri ve kültürel kuruluşlar gibi organizasyonlar kurmaya başlamışlardır** (Gold, 1994).

Kosmin'in (1990) araştırmasına göre, 14 yaş altı çocukların yüzde 40'ından fazlası ve 14-18 yaş arasındaki çocukların yaklaşık yüzde 35'i "Yahudi gençlik gruplarına veya kamplarına" katılmıştır. Öte yandan, birçok aile, yerel Yahudi federasyonu burs yardımları sona erdikten sonra çocuklarını Yahudi gündüz okullarına göndermeyi bırakmışlardır (Kosmin, 1990).

Sonuç

Birçok göçmenin karşılaştığı gibi, Sovyet Yahudileri "Yeni Dünya"ya ulaştıklarında çeşitli zorluklarla karşılaştılar. ABD hükümetinin yanı sıra Yahudi örgütleri ve Yahudi ailelerin desteğiyle oldukça hızlı bir şekilde uyum sağlayıp sıkıntıların üstesinden gelebilmişlerdir. Sovyet Yahudi göçmenleri daha yüksek eğitim seviyelerine, teknik bilgi ve uzmanlığa sahip olmalarından dolayı ekonomik açıdan kolaylıkla toparlanabilmişlerdir. Düşük ücretli işlere başladıktan kısa bir süre sonra, Sovyet Yahudi göçmenlerin hane gelirleri ABD hane halkı gelir ortalamasının üzerine çıkmıştır. **Sosyal olarak ise Rus kimliklerini koruma eğiliminde olan Sovyet Yahudileri, Yahudi olsun olmasın Amerikan halkıyla yakın**

ilişkiler kurmaktan çekinmişlerdir. Bununla birlikte, **Yahudilik anlayışları Amerikan Yahudilerinden farklı olmasına rağmen, sinagoglara mensup olma eğilimindeydiler ve çocuklarını Yahudi eğitime gönderiyorlardı.** Bu kapsamda değerlendirildiğinde, **Sovyet Yahudi göçmenlerin Amerikan yaşam tarzına kısa sürede entegre olduğu görülmektedir.**

Kaynaklar:

Baskin, F. M. (1985). *Jewish Identification and Affiliation of Soviet Jewish Immigrants in New York City: A Needs Assessment and Planning Study*. Federation of Jewish Philanthropies of New York.

Chiswick, B. R. (1993). *Soviet Jews in the United States: An Analysis of Their Linguistic and Economic Adjustment*. *International Migration Review*, 27(2), 260. <https://doi.org/10.2307/2547125>

Gold, S. J. (1994). *Soviet Jews in the United States*. *The American Jewish Year Book*, 94, 3-57.

Kosmin, B. A. (1990). *The class of 1979: The 'acculturation' of Jewish immigrants from the Soviet Union, Citeseer*.

Price, G. M., & Shpall, L. (1958). *The Russian Jews in America*. *Publications of the American Jewish Historical Society*, 48(1), 28-62.

Simon, R. J., Shelley, L., & Schneiderman, P. (1986). *The social and economic adjustment of Soviet Jewish women in the United States*. *International Migration: The Female Experience*, 76-94.